

57 – Εξάσκηση της γλώσσας σε πραγματικές συνθήκες επικοινωνίας

Σκοπός: Η παροχή καθοδήγησης για πρόσθετη εξάσκηση της γλώσσας σε πραγματικές συνθήκες επικοινωνίας, στο πλαίσιο τη διεύρυνσης και συμπλήρωσης της γλωσσικής υποστήριξης των προσφύγων.

Στις περισσότερες περιπτώσεις γλωσσικής υποστήριξης, οι πρόσφυγες ελπίζουν και προσδοκούν να μπορέσουν να χρησιμοποιήσουν την ξένη γλώσσα που τους μαθαίνετε ώστε να ανταποκριθούν σε πραγματικές επικοινωνιακές ανάγκες της καθημερινότητάς τους. Αυτό ισχύει κυρίως για τους πρόσφυγες που έχουν φτάσει στη χώρα προορισμού τους, όπου ελπίζουν να τους δοθεί άδεια παραμονής. Επομένως, καλό θα είναι, στο μέτρο του δυνατού, να βρίσκετε τρόπους, που θα τους βοηθήσουν να γεφυρώσουν την απόσταση που χωρίζει τη γλωσσική εξάσκηση σε συνθήκες «υποστηρικτικής συνάντησης» από τη γλωσσική εξάσκηση σε πραγματικές συνθήκες επικοινωνίας. Εξασφαλίστε τους, δηλαδή, τις κατάλληλες ευκαιρίες ώστε να περάσουν από τη θεωρία (υποθετικά επικοινωνιακά σενάρια) στην πράξη (πραγματικές επικοινωνιακές καταστάσεις).

Αποφασίστε πού μπορείτε να πάτε μαζί τους

Με τη βοήθεια των προσφύγων, φτιάξτε μια λίστα με διάφορους δημόσιους χώρους που ενδεχομένως παρουσιάζουν ενδιαφέρον από άποψη γλωσσικής εξάσκησης. Ψάξτε να βρείτε πιθανά τέτοια μέρη σε χάρτες, τοπικές εφημερίδες, ιστοσελίδες κ.α. Γενικά, υπάρχουν πολλές επιλογές, όπως:

- Ένα εμπορικό κέντρο, σούπερ μάρκετ ή κατάστημα.
- Ένα γραφείο πληροφοριών για επισκέπτες ή τουρίστες.
- Μια βιβλιοθήκη, ένα ταχυδρομείο, μια τράπεζα κ.λπ. (βλ. Εργαλείο 48 [Μαθαίνουμε να κυκλοφορούμε στην πόλη: η τοπική βιβλιοθήκη](#), και Εργαλείο 52 [Η χρήση ταχυδρομικών και τραπεζικών υπηρεσιών](#)).
- Ένα σιδηροδρομικός σταθμός ή σταθμός λεωφορείων.
- Ένα πάρκο ή μια πλατεία όπου οι άνθρωποι έχουν τη δυνατότητα να συναντηθούν και να κουβεντιάσουν.
- Ένα γήπεδο ή χώρος αναψυχής.
- Μια καφετέρια.
- Ένα μουσείο ή μια γκαλερί.
- Άλλες εγκαταστάσεις ή χώροι που θα προτείνουν οι πρόσφυγες.

Αφού αποφασίσετε πού θα πάτε με τους πρόσφυγες, θα πρέπει να σκεφτείτε:

- Πόσο μακριά βρίσκεται αυτό το μέρος: μπορείτε να πάτε εκεί με τα πόδια ή θα χρειαστεί να χρησιμοποιήσετε κάποιο μέσο μαζικής μεταφοράς;
- Έχουν οι πρόσφυγες την οικονομική δυνατότητα να χρησιμοποιήσουν ένα μέσο μαζικής μεταφοράς (ή να πάνε σε καφετέρια);

- Τι ευκαιρίες εξάσκησης και χρήσης της ξένης γλώσσας θα έχουν οι πρόσφυγες σε αυτό το χώρο; Για παράδειγμα σε ένα σούπερ μάρκετ, θα έχουν την ευκαιρία να συνομιλήσουν με κάποιον;
- Πόσο σχετική θα είναι αυτή η εμπειρία με την τωρινή ή τη μέλλουσα καθημερινότητα των προσφύγων;
- Πόσο ενδιαφέρουσα θα είναι αυτή η εμπειρία για τους πρόσφυγες; Να θυμάστε ότι μπορεί να έχουν οι ίδιοι κάποιες ιδέες και προτάσεις για δημόσιους χώρους που θα ήθελαν να επισκεφτούν.

Προετοιμαστείτε για την κοινή έξοδο

- Προγραμματίστε την επίσκεψη στον επιλεγμένο προορισμό μαζί με την ομάδα. Είναι μια καλή ευκαιρία να χρησιμοποιήσουν οι πρόσφυγες τη γλώσσα-στόχο σε πραγματικές συνθήκες επικοινωνίας.
- Δείτε όλοι μαζί τον αντίστοιχο χάρτη (σε έντυπη ή ηλεκτρονική μορφή) – βλ. Εργαλείο 42 [Η χρήση ηλεκτρονικών εφαρμογών, όπως οι Χάρτες Google](#). Υπολογίστε τις αποστάσεις και τους χρόνους. Αν χρειαστεί, ανατρέξτε σε σχετικούς συνδέσμους συγκοινωνιακών μέσων και ωράρια δρομολογίων.
- Αποφασίστε ποια γλώσσα θα χρειαστεί να χρησιμοποιήσουν οι πρόσφυγες στο χώρο που θα επισκεφτούν και κατά τη διάρκεια της διαδρομής. Θα βοηθήσει πολύ αν οι πρόσφυγες μπορέσουν να συσχετίσουν αυτή την εμπειρία τους με κάποια προηγούμενη γλωσσική εξάσκηση στο πλαίσιο επικοινωνιακού σεναρίου (βλ. ενότητα «Επικοινωνιακά σενάρια» για γλωσσική υποστήριξη). Έτσι οι δραστηριότητες που θα πραγματοποιήσουν σε πραγματικές συνθήκες επικοινωνίας θα μπορούν να βασιστούν στις δραστηριότητες των προηγούμενων γλωσσικών συναντήσεων.
- Εάν υπάρχει πιθανότητα να χρειαστούν οι πρόσφυγες επιπλέον γλωσσικά στοιχεία – καινούριο λεξιλόγιο και εκφράσεις θα πρέπει να προηγηθεί η εξάσκησή τους σε αυτά. Για παράδειγμα, αν πρόκειται οι πρόσφυγες να κάνουν κάποιες ερωτήσεις, θα πρέπει να έχουν την ικανότητα να κατανοήσουν τις πιθανές απαντήσεις. Επίσης, θα πρέπει να είναι σε θέση να ζητούν ευγενικά από έναν συνομιλητή που συναντούν για πρώτη φορά να μιλά πιο αργά ή να επαναλάβει κάτι που τους είπε (βλ. ακόλουθα παραδείγματα).
- Επίσης, μπορεί οι πρόσφυγες να χρειαστούν κάποια καθοδήγηση για τον τρόπο με τον οποίο θα προσεγγίζουν άλλους ανθρώπους, για τη γλώσσα του σώματος που θα πρέπει να χρησιμοποιούν, για τη στάση που θα πρέπει να κρατούν απέναντι σε ανθρώπους που αρνούνται να απαντήσουν σε ερωτήσεις τους κ.λπ.
- Θα χρειαστεί να μάθουν πώς θα ζητούν την άδεια κάποιου για να κάνουν κάποια ενέργεια, π.χ. όταν θέλουν να τραβήξουν φωτογραφίες, να ηχογραφήσουν μια συνομιλία, να πάρουν ένα φυλλάδιο, κ.λπ. (π.χ. «Μπορώ να ...;»).
- Βεβαιωθείτε ότι οι πρόσφυγες έχουν καταλάβει πού ακριβώς θα πάνε, κάνοντάς τους επαναλαμβανόμενες ερωτήσεις για τον τρόπο μετακίνησης και για το χώρο που θα επισκεφτούν. Για παράδειγμα, έχουν οι πρόσφυγες κατανοήσει πώς λειτουργεί μια βιβλιοθήκη στη χώρα υποδοχής;

(Βλ. Επίσης Εργαλείο 56 [Σχεδιασμός δραστηριοτήτων γλωσσικής υποστήριξης στην κοινότητα.](#))

Χρήσιμα μέσα: έντυποι χάρτες ή σχεδιασμένοι με το χέρι, φωτογραφίες του τόπου προορισμού, κινητά τηλέφωνα με φωτογραφικές κάμερες και λειτουργία ηχογράφησης (φροντίστε να καταλάβουν οι πρόσφυγες ότι απαιτείται να ζητήσουν την άδεια των εμπλεκόμενων για οποιαδήποτε βιντεοσκόπηση ή ηχογράφηση).

Αναγκαίες προφυλάξεις

- Βεβαιωθείτε ότι οι πρόσφυγες επιτρέπεται να βγουν από το χώρο παραμονής τους και να πάνε στο χώρο που επιλέξατε να επισκεφτείτε. Επίσης, βεβαιωθείτε ότι έχουν καταλάβει το σκοπό της επίσκεψης και το είδος του προορισμού.
- Φροντίστε να έχουν αρκετό χρόνο για τη μετάβασή τους στο χώρο που θα επισκεφτούν, την πραγματοποίηση των προγραμματισμένων δραστηριοτήτων τους σε αυτό το χώρο και την επιστροφή τους.
- Βεβαιωθείτε ότι έχουν όλοι καταλάβει και αποδεχτεί τις πρακτικές λεπτομέρειες αυτής της επίσκεψης, όπως τα προκαθορισμένα σημεία συνάντησης και τον χρονικό προγραμματισμό.
- Λάβετε τα απαραίτητα μέτρα σε περίπτωση που κάποιος χαθεί: π.χ. ανταλλάξτε τηλέφωνα, κανονίστε από πριν ένα δεύτερο σημείο συνάντησης αν κάποιος δεν προλάβει να έρθει στο πρώτο, κ.λπ.
- Καλό θα είναι να έχετε ενημερώσει από πριν τα άτομα που θα συναντήσετε στο χώρο της επίσκεψης (π.χ. στην τράπεζα, στο κατάστημα ή στη βιβλιοθήκη που έχετε επιλέξει) ότι πρόκειται να πάτε εκεί με μια ομάδα προσφύγων.

Μετά την επίσκεψη

- Οι πρόσφυγες ανταλλάσσουν φωτογραφίες που τράβηξαν κατά την επίσκεψη, καθώς και άλλα αντικείμενα που μπορεί να συγκέντρωσαν. Παρακινήστε τους να κάνουν ερωτήσεις ο ένας στον άλλον γι' αυτό το υλικό.
- Εντοπίστε τις νέες πληροφορίες που πιθανότατα άντλησαν οι πρόσφυγες για τις συνήθειες, την κουλτούρα και τη συμπεριφορά των ντόπιων.
- Συγκεντρώστε και εξετάστε τη γλώσσα που χρησιμοποίησαν ή άκουσαν οι πρόσφυγες κατά τη διάρκεια της επίσκεψης. Αν κάποια μέλη της ομάδας σας έχουν κρατήσει ηχογραφημένα αποσπάσματα ή βιντεοσκοπημένα στιγμιότυπα, ζητήστε τους να τα ακούσουν/δουν και να τα κουβεντιάσουν.
- Αν τα μέλη της ομάδας σας συγκέντρωσαν γραπτό ενημερωτικό υλικό, π.χ. φυλλάδια από το χώρο της επίσκεψης, ορισμένα κείμενα μπορούν να χρησιμοποιηθούν για ανάγνωση.
- Μαζί με την ομάδα, εξετάστε το ενδεχόμενο να χρησιμοποιήσουν τα μέλη της ορισμένες φωτογραφίες ή άλλο υλικό που έχουν συγκεντρώσει για να φτιάξουν μια αφίσα ή ένα λεύκωμα ή για να κάνετε όλοι μαζί μια σχετική ανάρτηση στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Βοηθήστε την ομάδα σας να επιλέξει τις κατάλληλες λεζάντες και σύντομες περιγραφές στη γλώσσα στόχο.
- Αν έχετε τη δυνατότητα να οργανώνετε παρόμοιες εξόδους τακτικά, μπορείτε να ζητήσετε από τους πρόσφυγες να κρατούν ατομικά ημερολόγια επισκέψεων και άλλων παρόμοιων δραστηριοτήτων.

Παραδείγματα γλωσσικής εξάσκησης εκτός υποστηρικτικών συναντήσεων

Αυθόρμητη επικοινωνία, π.χ. σε καφετέρια ή πικνίκ

Σκοπός: Να έχουν οι πρόσφυγες την ευκαιρία να μιλήσουν αυθόρμητα την ξένη γλώσσα, ή οποιαδήποτε άλλη γλώσσα, και να γνωριστούν καλύτερα.

Σημείωση: Δεν είναι αναγκαίο να χρησιμοποιούν οι πρόσφυγες μόνο τη γλώσσα που μαθαίνουν. Μπορούν να επικοινωνούν σε πολλές γλώσσες. Το βασικό είναι να καταλαβαίνουν ο ένας τον άλλο και να είναι δυνατή η μεταξύ τους επικοινωνία.

Οργάνωση: Αν έχετε τη δυνατότητα, οργανώστε εναλλακτικά την εξάσκηση των προσφύγων στην άτυπη, αυθόρμητη γλωσσική επικοινωνία σε ένα διαφορετικό χώρο, δηλ. όχι πάντα στην αίθουσα των συναντήσεων γλωσσικής υποστήριξης. Αν το επιτρέπουν οι καιρικές συνθήκες, μπορείτε να τους προτείνετε ένα πικνίκ σε υπαίθριο χώρο, π.χ. σε ένα πάρκο. Θα είναι ωραία αν μπορέσουν να φέρουν όλοι κάποιο πρόχειρο φαγητό ή ποτό, αν και ορισμένοι συμμετέχοντες μπορεί να αδυνατούν να συνεισφέρουν για οικονομικούς λόγους (ή να μην μπορούν να τρώνε και να πίνουν επειδή γι' αυτούς είναι η περίοδος του Ραμαζανιού).

Πριν από τη δραστηριότητα: Μπορείτε να τους μάθετε κάποιες απλές λέξεις και εκφράσεις για αρχή, π.χ.

- «Θέλεις λίγο νερό/λίγα φιστίκια/ένα μπισκοτάκι;» – «Α, ναι ευχαριστώ / όχι, ευχαριστώ».
- «Έχεις καμιά φωτογραφία των παιδιών σου (στο κινητό σου);» – «Ναι, αυτός είναι ο γιος μου».
- «Ποιο/α είναι το/η αγαπημένο/η σου (φαγητό, ποτό/ρόφημα, χρώμα, εποχή, κ.λπ.);» – «Το αγαπημένο μου ρόφημα είναι το τσάι (γιατί ...)».

Κατά τη διάρκεια της αυθόρμητης επικοινωνίας: Δε χρειάζεται να ακολουθήσουν κάποιους συγκεκριμένους κανόνες. Το ζητούμενο είναι να κουβεντιάσουν οι πρόσφυγες μεταξύ τους (όχι πάντα με το ίδιο άτομο) και να περάσουν καλά. Ίσως, μάλιστα, να τους δοθεί έτσι η ευκαιρία να έρθουν σε επαφή και με κάποιες άλλες γλώσσες.

Μετά τη δραστηριότητα: Μπορείτε να επικεντρωθείτε σε αυτά που έμαθε ο ένας για τον άλλον:

- «Από πού κατάγεται η Γιαμινά;», «Ποιο είναι το αγαπημένο της φαγητό;» κ.λπ.

και στην εκμάθηση της προφοράς καινούριων λέξεων και εκφράσεων.

Άφιξη στον επιλεγμένο χώρο

Πριν από τη δραστηριότητα: Βοηθήστε τους να εξασκηθούν σε κάποιες απλές εκφράσεις που χρησιμοποιούμε για να προσανατολιζόμαστε και να κυκλοφορούμε στην πόλη (βλ. επίσης Εργαλείο 56 Σχεδιασμός δραστηριοτήτων γλωσσικής υποστήριξης στην κοινότητα):

- «Με συγχωρείτε, πού είναι ο σταθμός/η στάση του λεωφορείου;» – «Πηγαίνετε ευθεία και στρίψτε αριστερά/δεξιά».
- «Πώς θα πάω στη Βαρβάκειο αγορά;» – «Θα πάρετε το λεωφορείο που περνάει από την οδό Αθηνάς».
- «Γεια σας, πόσο απέχει από δω το ταχυδρομείο;» – «Περίπου ένα δεκάλεπτο με τα πόδια».
- «Συγγνώμη, περνάει αυτό το λεωφορείο από το σταθμό;»
- «Πού πουλάνε εισιτήρια λεωφορείου;», «Πόσο κοστίζει ένα εισιτήριο με επιστροφή;» κ.λπ.

Στο δρόμο: Πείτε στους πρόσφυγες να ζητήσουν οδηγίες από κάποιον περαστικό για το πώς θα πάνε στο σημείο που έχει επιλέξει ο καθένας. Στην αρχή, ζητήστε το από εκείνους που δείχνουν πρόθυμοι να το κάνουν, αλλά καλό θα είναι να τους προτείνετε να πάνε μαζί με κάποιον άλλο πρόσφυγα (π.χ. με κάποιον που δυσκολεύεται περισσότερο με τη γλώσσα). Αν χρειαστεί, ζητήστε εσείς κατευθυντήριες οδηγίες, έχοντας μαζί σας έναν ή δύο πρόσφυγες. Ελέγξτε αν κατάλαβαν την απάντηση που πήρατε.

Στη στάση του λεωφορείου/τραμ: Ζητήστε από ένα ή δύο πρόσφυγες να μάθουν από πού μπορούν να προμηθευτούν εισιτήριο, πόσο κοστίζει, κ.λπ., ή/και πείτε τους να ρωτήσουν ποιο λεωφορείο/τραμ πηγαίνει στον επιλεγμένο προορισμό, πόσο διαρκεί η διαδρομή, κ.λπ.

Στο σημείο προορισμού: Ζητήστε τους να μάθουν πού είναι το/η πλησιέστερο/η φαρμακείο, τράπεζα, βιβλιοπωλείο, κ.λπ.

- «Με συγχωρείτε, υπάρχει κανένα φαρμακείο εδώ κοντά;» – «Ναι, στην επόμενη γωνία».
- «Γεια σας. Παρακαλώ, πού είναι η πλησιέστερη τράπεζα;» – «Προχωρήστε ευθεία. Θα τη δείτε στα αριστερά σας, δίπλα στην εκκλησία», κ.λπ.

Μετά τη δραστηριότητα: Βοηθήστε τους πρόσφυγες να καταλάβουν τις απαντήσεις που πήραν από τα άτομα που ρώτησαν, τις οποίες ενδεχομένως δεν έχουν καταλάβει (θα είναι πιο εύκολο αν κάποιος πρόσφυγας έχει ηχογραφήσει την απάντηση, φυσικά με την άδεια του ατόμου στο οποίο απευθύνθηκαν).

Αγορές

Διαλέξτε ένα κατάσταση στο οποίο οι πρόσφυγες θα χρειαστεί πιθανότατα να χρησιμοποιήσουν την ξένη γλώσσα, π.χ. φαρμακείο, βιβλιοπωλείο ή κατάσταση ρούχων.

Πριν από τη δραστηριότητα: Φροντίστε να τους μάθετε το βασικό λεξιλόγιο που σχετίζεται με το επιλεγμένο κατάσταση π.χ. φαρμακείο:

- «Καλημέρα σας. Έχω πονοκέφαλο/με πονάει το στομάχι μου/με πονάει η μέση μου» κ.λπ.
- «Χρειάζομαι ένα παυσίπονο/κάποιο φάρμακο» κ.λπ.
- «Πόσο κοστίζει/ουν;»
- «Πόσα πρέπει να πάρω; Κάθε πότε πρέπει να τα παίρνω;» κ.λπ.

Ζητήστε από τους πρόσφυγες να χωριστούν σε ζευγάρια και να παίξουν ένα παιχνίδι ρόλων (ο ένας θα κάνει τον πελάτη και ο άλλος τον υπάλληλο του καταστήματος).

Στο κατάστημα: Διαλέξτε μια χρονική στιγμή που δε θα είναι ώρα αιχμής για τα καταστήματα. Μπείτε στα καταστήματα με τους πρόσφυγες λίγοι-λίγοι (σε ομάδες 2 ή 3 ατόμων κάθε φορά). Επίσης, μην παραλείψετε να εξασφαλίσετε από πριν τη σύμφωνη γνώμη των υπαλλήλων των καταστημάτων για ενδεχόμενη ηχογράφηση των διαλόγων. Υπενθυμίστε στους πρόσφυγες να ζητήσουν από τους υπαλλήλους να μιλούν πιο αργά ή να επαναλάβουν την απάντησή τους αν χρειαστεί. Βοηθήστε τους αν αδυνατούν πλήρως να καταλάβουν.

Μετά τη δραστηριότητα: Ζητήστε από τους πρόσφυγες να εξηγήσουν τι ακριβώς ζήτησαν και τις απαντήσεις που πήραν. Βοηθήστε τους να εξασκηθούν στο καινούριο λεξιλόγιο.